

[Landbrugsministeren]

Teknologien og en stadig mere intensiv drift har været en forudsætning for, at landmanden økonomisk og fysisk har kunnet leve op til dette krav. Landbruget har derfor været præget af øget specialisering, nedsat forbrug af arbejdskraft og øget anvendelse af tekniske installationer og automatik.

Den igangværende debat om de etiske aspekter ved den moderne produktionsteknologi og den igangværende revurdering af landbrugspolitikken generelt må naturligvis også omfatte det moderne husdyrbrugs udvikling.

Jeg finder det både positivt og nødvendigt, at der etableres en løbende debat om vore husdyrs forhold. Inden for landbruget selv er man meget optaget af spørgsmålet. Landbrugets Oplysnings- og Konferencevirksomhed, LOK, arrangerer bl.a. løbende konferencer, hvor emnet diskuteres, ligesom LOK på lokalt plan har afholdt en række studiekredse og temadage om husdyretik. LOK udgav i 1986 til brug for debatten om vor naturforvaltning, husdyrhold m.v. bogen »Grænser?«, der indeholder bidrag fra en række personligheder, som har engageret sig i den etiske debat om disse emner. Ligeledes har man ved møder i husholdningsudvalg og husholdningsforeninger ude over landet haft etiske spørgsmål som tema. Jeg håber, at nogle af de initiativer, som er taget, og som omtales nedenfor, vil bidrage til at skabe større bevidsthed om dette vigtige emne og udbygge vor viden om husdyrenes adfærd. Det må imidlertid fremhæves, at det ikke er muligt entydigt at fastslå, hvilke ændringer i husdyrenes adfærd og velbefindende der er acceptable, og hvilke produktionssystemer der kan betegnes som forsvarlige. Svarene på disse spørgsmål må nødvendigvis bero på vurderinger, hvori indgår hensynene til dyrenes velfærd, produktionens rentabilitet samt holdninger og følelser. Det er i denne forbindelse vigtigt at holde sig for øje, at dyr ikke føler og tænker som mennesker. Når vi vurderer dyrs forhold, bør vi anvende en menneskelig målestok, men vi kan ikke blot anvende menneskets målestok.

Den europæiske konvention om beskyttelse af dyr, der holdes til landbrugsformål, ratificeret af Danmark i 1979, fastlægger rammerne for, hvad der forstås ved forsvarligt moderne, intensivt husdyrbrug. I konventionens artikel 3 hedder det således:

»Dyrene skal huses, fodres, vandes og passes på en måde, som – under hensyntagen til deres art og graden af deres udvikling, tilpasning og tamhed – er passende for deres fysiologiske og etologiske behov i overensstemmelse med anerkendte praktiske og videnskabelige erfaringer.«

Bestemmelsen beskriver efter min opfattelse på udmærket måde den målsætning, som vi må arbejde efter, når vi behandler spørgsmålet om dyrevelfærd i det moderne husdyrbrug. Denne målsætning er udmøntet bl.a. i lovgivningens regler om dyrebeskyttelse.

Regler alene gør det imidlertid ikke. Dér, hvor principperne virkelig skal konkretiseres, er naturligvis hos den enkelte landmand, som går blandt sine dyr til daglig, og som har ansvaret for sin virksomhed. Det er hans holdninger og ønsker, der er bestemmende for de produktionssystemer, der anvendes og udvikles. Vi ved da også, at der er tale om et spørgsmål, der optager mange landmænd, som i deres daglige arbejde har disse ting tæt inde på livet. Det er et spørgsmål om etik, men også om bedriftens økonomi. Husdyr, der har dårlige forhold, producerer mindre og har større sygelighed. Der er altså ikke, som det ofte påstås, altid et modsætningsforhold mellem etik og økonomi.

Etik i husdyrholdet er dog også et spørgsmål om økonomiske vilkår. Vi gavner ikke dyrevelfærdet ved beslutninger, som umuliggør en rentabel husdyrproduktion i Danmark og tvinger denne produktion uden for landets grænser til steder, hvor dyrenes forhold måske er væsentligt ringere. Vi så dette aspekt illustreret i forbindelse med drøftelserne i sin tid vedrørende burhøns. Det lykkedes dengang på EF-plan at få fastlagt nogle minimumskrav for burhønseshold, samtidig med at regeringen indførte en afgift, der udlignede de konkurrencemæssige ulemper for producenter omfattet af de skærpede krav med hensyn til burstørrelse.

Handlingsprogram: Husdyrvelfærd og husdyrproduktion

Det er nødvendigt, at vore forskere til staidighed arbejder med udvikling af produktionssystemer, der muliggør en etisk forsvarlig husdyrproduktion på et rentabelt grundlag. Jeg har derfor netop iværksat et omfattende